

Бойко О.В., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО ФУНКЦІЇ НОТАРІАТУ

Нотаріус - це посадова особа, яка має право здійснювати нотаріальні дії та посвідчувати документи згідно з законодавством. Нотаріус є незалежною особою, яка має високу кваліфікацію та відповідає за правильність та законність здійснених ним дій.

Нотаріуси є обов'язковою ланкою української правової системи та забезпечують правову довіру та захист прав та інтересів громадян і бізнесу. Виконує ряд важливих функцій, пов'язаних з забезпеченням правової довіри, захистом прав та інтересів громадян і бізнесу.

Функції нотаріату безпосередньо пов'язані із вчиненням нотаріусами нотаріальних дій, вони є і були історично притаманні нотаріату як в Україні, так і за її межами і складають основу діяльності нотаріату, а також його призначення в суспільстві та державі. Тому виходячи з ролі нотаріату і визначених цивільним законодавством напрямів його діяльності ми можемо визначити, що основною функцією нотаріату є забезпечення безспірності в цивільних правовідносинах, ризиками якої є правоохоронна, правозахист та праворегулювання при реалізації учасниками (суб'єктами) цивільних правовідносин своїх прав.

Також Законом України «Про нотаріат», зважаючи на приватний характер цивільних правовідносин, встановлені норми, які забезпечують охорону цивільних прав, так нотаріус зобов'язаний зберігати нотаріальну таємницю, навіть якщо його діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням з документами і нотаріальна дія або дія, яка прирівнюється до нотаріальної, не вчинялась (ст. 8) [1].

Нотаріус зобов'язаний забезпечити зберігання документів нотаріального діловодства та архіву приватного нотаріуса (ст. 14) [1]. Таким чином законом встановлюються дві важливі функції, якими проникнуті всі процедури, згідно яких вчиняються нотаріусом нотаріальні дії, навіть якщо нотаріальна дія не вчиняється. А саме забезпечується право особи на конфіденційність і невтручання сторонніх осіб у здійснення нею своїх цивільних прав, також збереження документів в архіві нотаріуса надає додаткові засоби охорони прав осіб, що зверталися за вчиненням нотаріальної дії, оскільки може або слугувати доказами укладення певного правочину чи вчинення іншої дії, що оформлювалася в нотаріальному порядку, або може стати підставою поновлення документа,

який підтверджує складення певного правочину чи підтверджує право, в разі його втрати.

Таким чином ми маємо узагальнене уявлення про функції нотаріату, які реалізуються нотаріусом при здійсненні нотаріальної діяльності, закріплене в національному законодавстві. При цьому цікавим є той факт, що такий же підхід до професії нотаріуса застосовують і нотаріати інших країн, адже відповідно до принципів, схвалених на загальних зборах членів палат нотаріатів Міжнародного союзу нотаріату 8 листопада 2005 року нотаріус може виконувати інші дії, передбачені законодавством, з метою забезпечення правової довіри та захисту прав громадян і бізнесу.

Оскільки з часом у нотаріусів з'явилися і інші функції, на сьогоднішній день варто виділити вказану вище функцію в окрему функцію нотаріату – нотаріальну функцію, яка і є основною функцією нотаріату і охоплює правоохоронну, правозахисну та праворегулюючу функції. Так, з запровадженням інформаційних систем багато документів, що оформлюються в нотаріальному порядку підлягають реєстрації в електронних реєстрах відразу ж після вчинення нотаріальної дії. Наприклад, запровадження Спадкового реєстру (Єдиного реєстру заповітів, складених та посвідчених, змінених у встановленому законодавством порядку, заведених спадкових справ та виданих свідоцтв про право на спадщину) стало підставою отримання нотаріусами функції реєстратора зазначеного реєстру. Відповідно до Цивільного кодексу України всі заповіти підлягають реєстрації в Спадковому реєстрі (ст. 1247) [2].

Хоча в юридичній науці склалося уявлення, що ці функції відносяться до правил ведення нотаріального діловодства, і є лише цифровізацією вчинених нотаріальних дій, так існує думка, що нотаріальне діловодство у своєму розвитку пройшло шлях від особистого підпису нотаріуса і прикладення печатки до запровадження інформаційних (комп'ютерних) технологій [3, с. 513], з цим не можна погодитися на тій підставі, що по-перше законодавство визначає тут роль нотаріуса як реєстратора, а по-друге метою запровадження реєстрів є не лише фіксація вчинення нотаріальної дії, що собою несуть правила ведення нотаріального діловодства, а забезпечення можливості встановлення факту вчинення певної дії, наприклад, заповіту, встановлення його дійсності і таким чином забезпечення захисту прав учасників цивільних правовідносин, а також достовірності вчиненої нотаріальної дії на основі даних цих реєстрів.

Отже, функції нотаріуса є дуже важливими, і вони пов'язані з забезпеченням правової довіри, захистом прав та інтересів громадян і бізнесу.

Література

1. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 20.01.2024).
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.01.2024).
3. Фурса С.Я. Теорія нотаріального процесу. Київ: Алерта; Центр учбової літератури, 2012. 920 с.

УДК 340.12(043.2)

Бондаренко С.Ю., фахівець КТЗК ЦКБ ННІ ІБ СК,
Національна академія СБ України, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Радовецька Л.В., к.ю.н.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НА ДЕМОКРАТИЧНЕ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ЕПОХУ СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВА ПАРАДИГМА

У сучасну епоху вплив міжнародного права на демократичне державне управління стає все більш значущим, що відображає взаємопов'язаність націй і зростаюче визнання спільних цінностей та відповідальності у світовій спільноті. У цій роботі обговорюється багатогранний вплив міжнародного права на принципи і практику демократичного врядування, підкреслюється його роль у просуванні підзвітності, захисті прав людини та сприяттві співпраці між країнами.

В основі демократичного врядування лежить верховенство права, яке слугує фундаментом для забезпечення рівності, справедливості та захисту індивідуальних свобод у суспільстві. У той час як національні правові системи відіграють центральну роль у підтримці цих принципів, міжнародне право забезпечує додаткові рамки, які виходять за межі національних кордонів для вирішення транснаціональних викликів і сприяння встановленню спільних стандартів поведінки між державами. Через договори, конвенції та звичаєві норми міжнародне право встановлює керівні принципи поведінки держав у таких сферах, як права людини, захист довкілля та вирішення конфліктів, формуючи таким чином правовий і політичний ландшафт, в якому функціонує демократичне врядування.

В даній роботі авторами концепт «демократичне державне управління (врядування)» розуміється як інституційні рамки та адміністративні процеси, створені в державі, які дотримуються демократичних принципів, забезпечуючи управління, що характеризується підзвітністю, прозорістю, оперативністю та участю населення в процесах прийняття рішень,